

Ю. В. Паришкура (Козерук)

Державний торговельно-економічний університет

Т. О. Колісниченко, В. С. Демко

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

І. І. Бистра

Державний торговельно-економічний університет

К. А. Сефіханова

Відокремлений підрозділ «Дніпровський факультет менеджменту і бізнесу»
Київського університету культури

ВИТОКИ РОЗВИТКУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА АНІМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ТУРИЗМІ

Перетворення та зміни в Україні зумовлюють нові підходи до професійної підготовки здобувача освіти. Такий напрям туристичної діяльності, як анімація набуває активного розвитку в усьому світі як засіб у конкурентній боротьбі між подібними за рівнем сервісу, надання послуг та облаштуванням інтер'єрів готелів та туристичних комплексів. Поняття анімація вживають у багатьох сферах людської діяльності та вимагає уточнень у структурі та змісту підготовки майбутніх фахівців, що будуть проводити анімаційні заходи. Проводячи аналіз витоків анімаційної діяльності, які ведуть від 50 років минулого сторіччя з'ясовано, що цей вид послуги виник як відповідь на конкуренцію, адже головні завдання аніматора полягають у утворенні комфортної, дружньої і гостинної атмосфери у закладі, задоволенні потреб гостей у духовно-культурному, емоційному і фізичному комфорті, формуванні умов для приємної комунікації й проведення дозвілля. Анімація – це додаткові послуги, що надаються гостям готелів, туристичних баз, таборів і інших закладів дозвілля та відпочинку припускають, разом із добре організованими проживанням, харчуванням, створити найбільш комфортні умови для відпочинку. Раціонально організовані анімаційні послуги не залишають гостя без належної уваги, він постійно зайнятий тим, що його тішить, викликає позитивні емоції, формує позитивний настрій і збуджує бажання повертатися до таких емоцій знову і знову. В анімації використовують активні види відпочинку, до яких належать рухливі спортивні ігри, плавання, біг, піші прогулянки, аеробіка, скелелазіння, туристичні походи, і пасивні – читання, риболовля, заняття музикою, садівництво, комп'ютерні ігри, відвідування стадіонів, концертів, виставок, музеїв, огляд пам'ятників архітектури, історії й культури. З позицій сьогодення набуває значущості та потребує вирішення проблема ефективної професійної підготовки майбутніх аніматорів, спроможних здійснювати діяльність у закладах відпочинку та оздоровлення.

Ключові слова: туризм, рекреація, індустрія гостинності, анімація, анімаційні послуги.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні реалії життя у нашій країні призвели до переінакшення у розуміння безпеки, зміни техногенного середовища обумовлюють гостру необхідність відновлення фізичних й духовних сил, що людина втрачає під час життєдіяльності в умовах воєнного стану та трудової діяльності. Туризм і рекреація як діяльність, спрямовані на реалізацію оздоровчо-рекреаційних потреб, відновлення і розвиток здоров'я, її інтелектуальне та культурне удосконалення є тим сегментом індустрії гостинності, що нині динамічно розвивається в світі [5; 7–8].

Сучасні ринково-економічні умови пред'являють досить високі вимоги до підготовленості тих, хто надає послуги, відтак від рівня готовності буде залежить попит на послугу і того фахівця, хто її надає. Отже до його підготовленості важливою ланкою є вивчення історико-методологічної характеристики анімаційної діяльності є важливою умовою при навчанні фахівців суміжних спеціальностей 242 Туризм і рекреація та 017 Фізична культура і спорт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Анімація як напрям туристично-рекреаційної діяльності набуває активного розвитку в усьому світі, як оптимальний засіб у конкурентній боротьбі між подібними за рівнем сервісу й облаштуванням інтер'єрів готелями і туристичними комплексами, дитячими таборами та торговельними центрами [3–5]. Це поняття вживають у багатьох сферах людської діяльності. У літературі відомо багато визначень анімації. У професійному словнику, як культурного менеджера, соціального працівника, соціолога, так і фахівця фізичної культури і спорту можна знайти слово «анімація», однак значення не збігається з тим, яке використовується в індустрії гостинності, туризму та рекреації [6].

Слово «відпочинок» французького походження, його основу складають два латинські слова: «te» (що означає знову) і «create» (означає створювати). Відпочинок можна визначити як дозвілля, спорт, хобі чи розваги [5–6; 8]. Відпочинок можна визначити як діяльність для дозвілля та розваги або як «діяльність дозвілля». Дозвіллева діяльність здійснюється за

різними напрямками: освітнім, громадянсько-соці- альним, техніко-трудовим, спортивно-туристичним, санітарно-гігієнічним, природо-охоронним, худож- ньо-естетичним, культурним, тощо [3; 5]. Це дозволяє гармонізувати розвиток конкретної особи засобами анімаційної діяльності у тому числі. Пошук ефектив- них шляхів розвитку анімації – проблема міждисциплі- нарна, тому даному питанню присвятили свої роботи філософи, соціологи, педагоги, тощо.

Мета статті: узагальнити витоки розвитку анімації та схарактеризувати анімаційну діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У закордонних джерелах можна знайти коротку істо- рію анімації, яку можна завершити інтернет джере- лами. Анімація у сфері туризму почала свій розвиток на початку 50-х років 20-го сторіччя, на ранній стадії масового туризму був потрібний досвід і особливі, нові напрямки з сучасними послугами [9-10].

У цей період молодий французький чоловік, колиш- ній чемпіон з водного поло, Жерар Бліц розробив план, як привести кілька сотень французьких і бельгійських туристів по черзі на красивий і недоторканий пляж Алькудія, Майорка у 1950 році. Він планував і вдо- сконалювався з роками, і його система розвинулася до мережі (1951 рік у Тоскані, 1952 рік на Корфу, 1953 рік у Чорногорії та багато інших протягом багатьох років).

Назва компанії: Club Méditerranée, яка сьогодні є лідером на ринку клубного туризму. У наступні роки Клуб започаткував полінезійські солом'яні села, а не лише побудовані дерев'яні чи кам'яні будинки. Бліц і його пізніший партнер, Гілберт Трігано з 1954 року, спочатку пропонували загальний відпочинок лише для дорослих зі спільним харчуванням і дозволями, пізніше вони заснували перший Mini Club Med (СМ) для дітей своїх гостей у 1967 році. Гості платили перед поїздкою, а в пункті призначення їм не потрібно було ні на що витратити гроші, адже все входило у вартість. У 1960-х роках гості могли використовувати так зва- ний звичай «оплати намистом», тобто розплатуватися кольоровими намистинами. У 1965 році СМ вийшов на ринок круїзного туризму з дуже низькими цінами, а у 1979 року компанія стала однією з найшвидше зрос- таючих у світі туристичних і курортних компаній, де Gentle Organiseateurs, які зараз у всьому світі називають артистами, відповідали за благополуччя гостей у кіль- кох видах діяльності під девізом «joie de vivre», тобто сердечне чи безтурботне задоволення життям [9-10].

До сьогодні мережа готелів розширювалася шля- хом відкриття нових курортів і закриття старих, весь час з огляду на модернізацію. Це десята за величиною мережа у світі, її приклад наслідували інші підприєм- ства протягом багатьох років. Деякі з відомих клуб- готелів, що надають анімаційні послуги:

1. Robinson Club, що був заснований в 1970 році.
2. Club Aldiana, що був заснований в 1973 році.
3. Alltours, що був заснований в 1974 році – окрім Club, вони є трьома найбільшими європейськими про- вайдерами клубного відпочинку.

4. Club Calimera, що був заснований в 1983 році.
5. Club Magic Life, що був заснований в 1990 році.
6. 1–2 Fly, що був заснований в 1998 році [9–10].

Анімацію можна уявити як галузь відпочинку, що здійснюється аніматорами, які ведуть програми та гра- ють із гостями у дружній і радісній атмосфері. Це те, що відрізняє анімацію від фізичної рекреації, і тому туристична та готельна анімація містить, крім ігрових спортивних програм, творчу діяльність або розваги (на сцені) також.

Для повного розуміння сутті анімаційної діяльності варто проаналізувати зміст, цілі і завдання цього про- цесу (рис. 1) [4].

Таким чином, туристичну анімацію слід досліджу- вати як цілісний процес взаємодії аніматора із гостями із застосуванням спланованих засобів впливу і стиму- люванням їх активності та натхнення, оздоровлення та відновлення життєвих сил під час даної взаємодії.

Головною метою анімації є відновлення моральних і фізичних сил мандрівника, акумулювання його позитивних вражень і збільшення рівня задоволеності від- починком. У цьому й полягають основні рекреаційні функції анімації.

У практиці проектування й утворення анімаційних програм також можна виділити такі функції анімації [4]:

1. *ПроАдаптаційна*, що надає можливість перейти від буденності до рекреаційної атмосфери.
2. *Компенсаційна*, що звільняє мандрівника від фізичної, емоційної й психологічної втоми.
3. *Стабілізуюча*, що викликає позитивні емоції та психологічно врівноважує.
4. *Оздоровча*, що спрямована на відновлення жит- тєвих сил.
5. *Інформаційно-культурна*, що надає можливість отримати нову інформацію про культуру та звичаї туристичної дестинації.

6. *Освітня*, що надає можливість мандрівнику набути нові компетентності під час участі у анімацій- них програмах, вплинути на розвиток творчих здібнос- тей, інтелектуально удосконалитись.

Таке різноманіття функцій анімації обумовило різноманітність типів анімаційних програм і заходів (рис. 2). За галузевою ознакою анімаційну діяльність розділяють на туристичну, готельну, трансферну і рекреаційну.

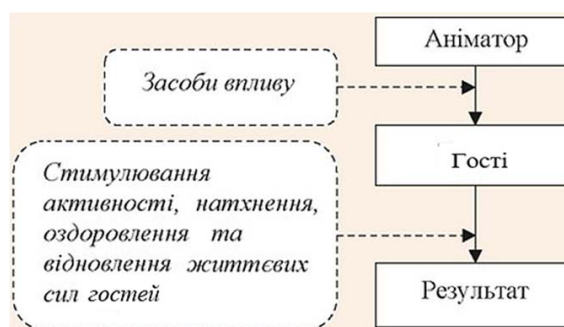

Рисунок 1 – Анімаційний процес

Рисунок 2 – Класифікація анімаційних послуг у туризмі

Анімація є туристичною послугою, що надається у процесі подорожі та відпочинку й передбачає залучення мандрівників до активної участі у анімаційно-розважальних програмах. Значення туристичної анімації полягає у підвищенні якості, привабливості й різноманітності послуги, що призводить до підвищення обсягу постійних клієнтів і попиту на туристичний продукт, збільшення ефективності застосування матеріально-технічної бази готелю, туристичного комплексу, дитячого табору або торгівельного центру й, відповідно, до збільшення його доходності й рентабельності.

Анімація є додатковою послугою, що надається закладами розміщення, метою якої є пробудження у гостей позитивних емоцій, почуття задоволеності від відпочинку і бажання завітати ще раз. Її ще можна пречислити до одного з найефективніших методів залучення гостей і впливає на позитивну оцінку діяльності закладу у цілому.

Рекреаційна анімація є видом дозвілєвої діяльності, спрямованої на відновлення духовних, емоційних і фізичних сил людини.

За національною ознакою анімаційна діяльність ділиться на національну, міжнаціональну і етнографічну.

За віковою ознакою анімаційні програми розробляються для дітей дошкільного і шкільного віку, молоді, для людей середнього віку й пенсіонерів.

Із точки зору потреб і мотивів мандрівників туристична анімація є задоволенням специфічних потреб

людини в спілкуванні, фізичних навантаженнях, розвагах, творчості, приємному проведенні часу. У даному контексті розглядають ці види анімації як: анімація у русі, анімація через переживання, анімація через спілкування, анімація через заспокоєння, культурна й творча анімація.

У туризмі та індустрії гостинності під анімаційною програмою розуміють план проведення розважальних заходів, що об'єднаний загальним задумом і метою. Анімаційні програми для різного віку і соціального статусу мандрівників розробляються для врізноманітнення культурно-дозвілєвих послуг, що надаються додатково підприємствами готельно-ресторанної та туристичної сфери. Анімаційна програма володіє певною сюжетною лінією, сценарією, головними дійовими особами, представленими аніматорами, музичним супроводом.

У залежності від мети та спрямованості анімаційних програм анімація поділяється на:

- 1) спортивна;
- 2) спортивно-оздоровча;
- 3) спортивно-пізнавальна;
- 4) культурно-пізнавальна;
- 5) пригодницько-ігрова;
- 6) творча;
- 7) видовищно-розважальна.

Спортивні анімаційні програми розраховані на мандрівників, що займаються певними видами спорту, й основним мотивом вибору того або іншого закладу є можливість заняття спортом за визначеною системою тренувань у поєднанні із рекреацією й відпочинком.

Спортивно-оздоровчі анімаційні програми приваблюють мандрівників, що полюбляють активні види відпочинку та сприяють відновленню сил й здоров'я завдяки активним фізичним навантаженням у умовах екологічно чистого середовища.

Спортивно-розважальні анімаційні програми орієнтовані на мандрівників різного віку та соціального статусу та передбачають залучення відпочиваючих у захоплюючі та веселі конкурси і змагання.

Спортивно-пізнавальні анімаційні програми знайомлять мандрівників із культурною та духовною спадщиною туристичної дестинації під час активного відпочинку – піших екскурсій і походів.

Культурно-пізнавальні анімаційні програми мають за мету ознайомити відпочиваючих із культурно-історичними та духовними цінностями країни й передбачають відвідування музеїв, театрів, художніх галерей, виставок, національних фольклорних заходів, концертів, зустрічей із відомими діячами культури й мистецтва.

Пригодницько-ігрові анімаційні програми передбачають участь мандрівника у захоплюючих пригодницьких заходах, рольових іграх і конкурсах.

Творчі анімаційні програми розробляються для залучення відпочиваючих до творчості.

Видовищно-розважальні анімаційні програми передбачають відвідування таких заходів:

- 1) святкових заходів;
- 2) фестивалів;
- 3) карнавалів;
- 4) ярмарок;
- 5) дискотек;
- 6) концертів та ін.

На сьогоднішній день перед підприємствами туристичної галузі та гостинності постає проблема транс-

формації системи обслуговування на більш високий якісний рівень. Стандартний пакет послуг, створений і пропонується закладами туристичного ринку, практично не задовольняє сучасного споживача. Й внаслідок цього – більшість закладів розміщення мандрівників зіштовхуються із проблемою залучення гостей. Підприємства шукають новітні методи активізації попиту на свої послуги, насамперед встановлюють ділові контакти і зв'язки із підприємствами індустрії розваг, відпочинку й спорту, формують у власній структурі анімаційні служби, реалізують проекти із розбудови своєї спортивно-розважальної бази.

Висновки. Анімація – це додаткові послуги, що надаються гостям готелів, туристичних баз, таборів та інших закладів відпочинку та дозвілля, разом із добре організованими проживанням, харчуванням, створити найбільш комфортні умови для відпочинку. Раціонально організовані анімаційні не залишають гостя без належної уваги, він постійно зайнятий тим, що його тішить, викликає позитивні емоції, формує прекрасний настрій і збуджує бажання повертатися до таких емоцій знову й знову.

Проводячі аналіз витоків анімаційної діяльності, які ведуть від 50 років минулого сторіччя з'ясовано, що цей вид послуги виник як відповідь на конкуренцію, адже головні завдання аніматора полягають у утворенні комфортної, дружньої і гостинної атмосфери у закладі, задоволенні потреб гостей у духовно-культурному, емоційному і фізичному комфорті, формуванні умов для приємної комунікації й проведення дозвілля.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо у розробці та описі структури моделі фахівця анімаційної діяльності та об'єктивувати елементи, що вона містить.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л. В. Стратегічне управління персоналом підприємства: навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 232 с.
2. Готелі та інші місця для проживання Дніпропетровської області. URL: <http://www.dnprstat.gov.ua/statinfo/tur/tur3.htm> (дата звернення: 25.12.2023).
3. Данилевич М. В. Значення краєзнавчо-туристичної діяльності на етапі початкової підготовки спортсменів. *Здоровий спосіб життя*: матеріали III Міжрегіон. наук.-практ. конф. Славута. 2003. С. 6–7.
4. Кальченко С. В., Грибова Д. В., Демко В. С. Рекреаційні аспекти організації анімаційної діяльності в сільському туризмі. *Вісник Одеського національного університету. Секція: економіка*. 2019. Том 24. Випуск 4 (77). С. 94–98. URL: [http://liber.onu.edu.ua/pdf/visn_econom_24_4\(77\).pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/visn_econom_24_4(77).pdf)
5. Короваєва Б., Паришкура Ю., Томіч Л. Організаційно-методичні засади у розробці сценарію свята для майбутніх фахівців фітнесу та рекреації. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 3. С. 307–313. URL: <https://drive.google.com/file/d/158SgS00jxMXmS2qW88vPJRehzaN1pcfW/view>
6. Саламаха О. Є., Чеховська Г. Ю. Роль культурно-дозвілєвої діяльності у формуванні здорового способу життя студентської молоді. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Випуск 11 (142). С. 135–138.
7. Худоба В.В. Професійна діяльність в туристичній галузі : лекція. Львів, 2018. 15 с.
8. Щур Лідія, Грибовська Ірина, Іваночко Вікторія, Музика Федір. До проблеми фізкультурно-оздоровчої освіти студентів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. Київ, 2014. Вип. 11(52)14. С. 149–153.
9. Bersin, J., Barnett L., Hines J. Predictions for 2017. Everything Is Becoming Digital. Deloitte Development LLC, 2016. 41 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/at/Documents/aboutdeloitte/predictions-for-2017-final.pdf> (дата звернення: 26.12.2023).
10. Pavlenchuk N., Mekhovych S., Bohoslavets O., Opanashchuk Y., Hotra V., Gayvoronska I. Integration of Partial Least Squares Path Modeling for Sustainable Tourism Development. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Vol. 8, is. 2. P. 4309–4312.

References:

1. Balabanova L. V. (2011) *Stratehichne upravlinnia personalom pidpriemstva* [Strategic personnel management of the enterprise]: navch. posib. Kyiv: Znannia, 232 p.
2. Bortnik S. M. (2014) Praktychne zastosuvannia zbalansovanoi systemy pokaznykiv yak instrumenta stratehichnoho planuvannia diialnosti pidpriemstva [Practical application of the balanced scorecard as a tool for strategic planning of the enterprise]. *Visnyk Volynskoho instytutu ekonomiky i menedzhmentu : nauk. Zhurn*, vol. 1, no. 10, pp. 40–51.
3. Hoteli ta inshi mistsia dlia prozhyvannia Dnipropetrovskoi oblasti [Hotels and other places to stay in Dnipropetrovsk region]. Available at: <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/tur/tur3.htm> (accessed December 25, 2023).
4. Danylevych M. V. (2003). Znachennia kraieznavcho-turystychnoi diialnosti na etapi pochatkovoї pidhotovky sportsmeniv [The importance of local history and tourism activities at the stage of initial training of athletes]. *Zdorovyi sposib zhyttia : materialy III Mizhrehion. nauk.-prakt. konf. Slavuta*. P. 6–7.
5. Kalchenko S. V., Gribova D. V., Demko V. S. (2019) Rekreatsiini aspekty orhanizatsii anamatsiinoi diialnosti v silskomu turyzmi [Recreational aspects of the organisation of animation activities in rural tourism]. *Bulletin of Odesa National University. Section: Economics*, vol. 24, issue 4 (77), pp. 94–98. Available at: [http://liber.onu.edu.ua/pdf/visn_econom_24_4\(77\).pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/visn_econom_24_4(77).pdf)
6. Korovaieva B., Paryshkura Yu., Tomich L. (2022) Orhanizatsiino-metodychni zasady u rozrobtsi stsenariiu sviata dlia maibutnikh fakhivtsiv fitnessu ta rekreatsii [Organizational and methodological principles in the development of a holiday scenario for future fitness and recreation specialists]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky*, vol. 3, pp. 307–313. Available at: <https://drive.google.com/file/d/158SgS00jxMXmS2qW88vPJRehzan1pcfW/view>
7. Salamakha O. Ye., Chekhovska H. Yu. (2021) Rol kulturno-dozvillievoi diialnosti u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttia studentskoi molodi [The role of cultural and leisure activities in the formation of a healthy lifestyle of student youth]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, vol 11 (142), pp. 135–138.
8. Khudoba V. V. (2018) *Profesiina diialnist v turystychnii haluzi* [Professional activity in the tourism industry]: lektsiia. Lviv, 15 p.
9. Shchur Lidiia, Hrybovska Iryna, Ivanochko Viktoriia, Muzyka Fedir (2014) Do problemy fizkulturno-ozdorovchoi osvity studentiv [To the problem of physical culture and health education of students]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) : zb. nauk. pr.* Kyiv. Vol. 11(52)14, pp. 149–153.
10. Bersin J., Barnett L., Hines J. (2016) Predictions for 2017. Everything Is Becoming Digital. Deloitte Development LLC, 41 p. Available at: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/at/Documents/aboutdeloitte/predictions-for-2017-final.pdf> (accessed December 26, 2023).
11. Pavlenchuk N., Mekhovych S., Bohoslavets O., Opanashchuk Y., Hotra V., Gayvoronska I. (2019) Integration of Partial Least Squares Path Modeling for Sustainable Tourism Development. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8, is. 2, pp. 4309–4312.

Yuliia Paryshkura (Kozeruk)

State University of Trade and Economics

Tetiana Kolisnychenko, Valentyna Demko

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

Iryna Bystra

State University of Trade and Economics

Katerina Sefikhanova

Separated Subdivision «Dnipro Faculty of Management and Business of the Kyiv University of Culture»

ORIGINS OF THE DEVELOPMENT AND CHARACTERISTICS OF ANIMATION SERVICES IN TOURISM

Transformations and changes in Ukraine lead to new approaches to the professional training of an education seeker. Such a direction of tourist activity as animation is actively developing all over the world as a means of competition between similar ones in terms of service level, provision of services and arrangement of interiors of hotels and tourist complexes. The concept of animation is used in many areas of human activity and requires clarification in the structure and content of the training of future specialists who will conduct animation activities. Conducting an analysis of the origins of animation activities, which have been conducted since 50 years of the last century, it was found that this type of service arose as a response to competition, because the main tasks of the animator are to create a comfortable, friendly and hospitable atmosphere in the institution, to satisfy the needs of guests in the spiritual, cultural, emotional and physical comfort, creating conditions for pleasant communication and spending leisure time. Animation is an additional service provided to guests of hotels, tourist bases, camps and other recreation and leisure facilities, together with well-organized accommodation and food, they are supposed to create the most comfortable conditions for recreation. Rationally organized animation does not leave the guest without due attention, he is constantly busy with what pleases him, evokes positive emotions, creates a wonderful mood

and arouses the desire to return to such emotions again and again. In animation, active types of recreation are used, which include active sports games, swimming, running, hiking, aerobics, rock climbing, hiking, and passive ones – reading, fishing, playing music, gardening, computer games, visiting stadiums, concerts, exhibitions, museums, inspection of monuments of architecture, history and culture. From today's point of view, the problem of effective professional training of future animators capable of carrying out activities in recreation and health facilities is becoming significant and needs to be solved.

Key words: *tourism, recreation, hospitality industry, animation, animation services.*

Статтю подано до редакції 14.01.2024